

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної культури, біології та основ здоров'я**

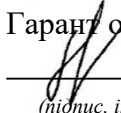
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ

освітній ступінь	бакалавр
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
спеціальність	014 Середня освіта
предметна спеціальність	014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
освітня програма	Середня освітня: біологія та здоров'я людини
тип дисципліни	обов'язкова

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Граматик Н.В.

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою фізичної культури, біології
та основ здоров'я
протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри Баштовенко О.А.

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

Сич Ю.І.

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Мондич О.В., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної культури,
біології та основ здоров'я ІДГУ.

Рецензенти програми:

Граматик Н.В., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної культури,
біології та основ здоров'я ІДГУ.

Філобок Л.І., директор Комунального закладу
позашкільної освіти Ізмаїльського району Одеської області
«Станція юних натуралістів».

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 3	<i>Лекції:</i>	
	16	-
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
	14	-
	<i>Лабораторні заняття</i>	
	4	-
Загальна кількість годин: 90	<i>Консультації:</i>	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3	2	-
Семестр: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	<i>Самостійна робота:</i>	
Мова навчання: українська	54	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: є завдання, зміст, форми і методи позакласної та позашкільної діяльності учнів з біології.

Метою вивчення дисципліни є: ознайомлення з особливостями організації позакласної роботи з біології в закладах загальної середньої освіти, організацією, плануванням та змістом роботи у закладах позашкільної освіти природничого спрямування.

Передумови для вивчення дисципліни: «Психологія», «Педагогіка», «Методика навчання біології»;

Міждисциплінарні зв'язки: «Виробнича (педагогічна) практика», «Методика навчання біології».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: біологія та здоров'я людини».

Інформація про компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.	ПРН 2.	Вміти інтегрувати аксіологічний аспект гуманітарних наук у площину професійної діяльності для розв'язання актуальних проблем світоглядно-мотиваційного виміру сучасної освіти.
ЗК 3.	Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, критично оцінювати соціальні події і явища, прогнозування освітнього процесу.	ПРН 16. ПРН 3.	Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію. Володіти науково-педагогічним стилем мислення і корпоративною культурою, критично використовувати світоглядні теорії із дотриманням принципів доброчесності та визнанням авторських прав при розв'язанні соціально-педагогічних і фахових завдань.
ЗК 4.	Здатність до партнерської взаємодії у професійній діяльності із дотриманням морально-етичних і правових норм, принципів академічної доброчесності.	ПРН 4.	Знати етичні норми педагогічної діяльності, принципи толерантності, діалогу й співробітництва, цінувати й поважати різноманіття та мультикультурність світу.
ЗК 5.	Здатність застосовувати інтегровані науково-природничі знання у життєвих і професійних ситуаціях, творчого впровадження набутого досвіду для збереження власного здоров'я та здоров'язбереження соціуму.	ПРН 5.	Розуміти трансдисциплінарність сучасного наукового знання; вміти використовувати зв'язки суміжних галузей для формування цілісної природничо-наукової картини світу.
ЗК 9.	Здатність працювати в команді та автономно, ефективно комунікувати у полікультурному та трансграничному просторі.	ПРН 8.	Вміти діяти автономно та брати відповідальність за результат, працювати в команді, керуватись національними та світовими цінностями.
ЗК 10.	Здатність ініціювати педагогічні новації, планувати та управляти часом.	ПРН 10.	Виявляти здатність до оригінальності та інноваційності в проектуванні траєкторії особистісного та професійного розвитку.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності			
ФК 1.	Знання і розуміння предметної області, усвідомлення сутності професійної діяльності.	ПРН 12.	Знати закономірності психічного розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, вікові та індивідуальні особливості учнів відповідно до вимог особистісно-

		ПРН 13.	орієнтованого навчання. Знати психолого-дидактичні основи організації освітнього процесу з біології та основ здоров'я людини, мати структуровані знання про місце гуманітаристики в системі наук, її предметних і методологічних зв'язках, володіти педагогічною термінологією, впроваджувати інноваційні вітчизняні і зарубіжні освітні практики у площину професійної діяльності, успішно взаємодіяти з учасниками освітньо-виховного процесу.
ФК 4.	Здатність оптимального поєднання традиційних і інноваційних педагогічних технологій у фаховій діяльності, у тому числі й інформаційно-комунікаційні та програмові засоби навчання.	ПРН 9.	Виявляти здатність до оригінальності та інноваційності в проектуванні траєкторії особистісного та професійного розвитку.
ФК 16.	Здатність організувати і здійснювати еколого-валеологічне виховання в позакласній роботі, розвивати в учнів позитивну мотивацію здоров'язміцнення та імператив здорового способу життя, визначати місце і функції позашкільної освіти та векторів її зв'язку із предметною специфікою біології в ЗЗСО.	ПРН 29.	Знати ключові категорії планування та організації позаурочної, позакласної та позашкільної діяльності, спрямованої на формування морально-етичних рис особистості, проведення пропедевтико-роз'яснювальної роботи серед учнівської молоді та в соціумі.
ФК 17.	Здатність розуміти й реалізовувати стратегію сталого розвитку людства у процесі професійної діяльності.	ПРН 30.	Знати теоретично-концептуальні та науково-прикладні засади сталого розвитку, розкривати сутність взаємозв'язків та залежностей між природним середовищем і людиною з позиції ноосферної педагогіки.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
ЗК 2.		ПРН 2.		
ЗК 3		ПРН 3.		ПРН 16.
ЗК 4.	ПРН 4.		ПРН 4.	
ЗК 5.	ПРН 5.			
ЗК 9.		ПРН 8.		ПРН 8.
ЗК 10.		ПРН 10.		
ФК 1.	ПРН 12. ПРН 13.			
ФК 4.		ПРН 9.		
ФК 16.	ПРН 29.			
ФК 17.	ПРН 30.			

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Самостійна
Змістовий модуль I. Позакласна робота з біології в закладі загальної середньої освіти													
1.	Форми і види позакласної роботи з біології.	4	2	2			6						
2.	Гурткова робота учнів.	2	2				6						
3.	Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення.	6	2	2	2		7						
4.	Експерсії і походи в природу.	4	2	2			6						
5.	Організація еколого-педагогічної діяльності у процесі позакласної роботи з біології	4	2	2			6						
Змістовий модуль II. Позашкільна освіта – невід’ємна ланка єдиної освітньої траєкторії													
6.	Структура позашкільної освіти.	4	2	2									
7.	Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування.	6	2	2	2								
8.	Зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування.	4	2	2									
Проміжний контроль													
Разом:		36	16	14	4								

Змістовий модуль I. Позакласна робота з біології в закладі загальної середньої освіти

Тема 1. Форми і види позакласної роботи з біології.

Розмежування понять «позакласна», «позаурочна» та «позашкільна» робота. Позакласна освітня діяльність в умовах розвитку стратегії виховання України.

Загальнодидактичні принципи організації позакласної роботи: науковості, зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, наочності, свідомості і активності учнів, виховного характеру навчання, доступності і посиленості праці для учнів, урахування вікових та індивідуальних особливостей.

Специфічні принципи організації позакласної роботи: природовідповідності, культуровідповідності, творчості, зв'язку з життям, колективізму, добровільності, самодіяльності, інтересу.

Завдання, основна мета організації позакласної роботи з біології в закладі загальної середньої освіти, її місце та значення в освітньому процесі. Зміст і організація позакласної роботи з біології. Класифікація форм позакласної роботи.

Індивідуальна форма: написання рефератів, науково-дослідних робіт в освітній системі «Мала академія наук України», колекціонування, біологічна преса (стінгазети, газети, фотогазети, радіогазети, журнали, бюлетені, стенди, біологічні календарі). Методика їх підготовки та випуску. Виготовлення наочних посібників. Створення шкільного еколого-натуралістичного музею.

Тема 2. Гурткова робота учнів.

Мета роботи природничого гуртка. Набір учнів у гурток. Структура гуртків. Обов'язки членів гуртка. Актив гуртка. Спрямованість роботи гуртків. Вибір профілю гуртка. Різноманітність гуртків. Форми організації гурткової роботи. Планування та облік роботи.

Учнівські біологічні об'єднання. Творчі об'єднання обдарованих учнів (очно-заочні біологічні школи, наукові товариства, школи фітодизайну, біоетики, лісівника тощо).

Тема 3. Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення.

Планування та проведення масових форм позакласної роботи з біології. Підготовка до масових заходів та їх організація. Біологічні олімпіади. Години цікавої біології. Біологічні вечори і свята. Біологічні кампанії. Дні і тижні біології. Читацькі та науково-практичні конференції. Біологічні ігри: рольові, ситуаційно-рольові, комбінаторні.

Методика проведення окремих масових позакласних заходів (тематичні свята, екологічні заходи, тематичні тижні, шкільна олімпіада).

Методика організації куточка живої природи та індивідуальної роботи в ньому гуртківців. Список об'єктів куточка живої природи.

Науково-дослідна робота на пришкольній навчально-дослідній земельній ділянці. Зміст і планування роботи.

Внутрішнє і зовнішнє озеленення школи.

Організація і методика фенологічних спостережень у позакласній роботі з біології. Фіксування фаз розвитку живих об'єктів у природі. Ведення щоденника спостережень.

Тема 4. Експерсії і походи в природу.

Особливості експерсій в позакласній роботі порівняно з навчальними експерсіями, які проводяться згідно з шкільною програмою. Одноденні тематичні та комплексні експерсії. Вибір маршруту експерсії. Підготовка вчителя та учнів до експерсії. Структура експерсії. Методика проведення спостережень в природі. Дидактичні ігри на експерсіях. Правила поведінки під час експерсії. Організація праці, відпочинку. Тривалі краєзнавчі експерсії і походи. Багатоденні тематичні та комплексні експедиції. Методика збору природного матеріалу і його оформлення. Використання матеріалів експерсій та походів на уроках біології та в позакласній роботі.

Тема 5. Організація еколого-педагогічної діяльності у процесі позакласної роботи з біології

Принципи організації еколого-педагогічної діяльності. Види і форми еколого-педагогічної діяльності. Формування екологічної компетентності здобувачів освіти.

Значення позакласної роботи з біології для організації екологічної діяльності. Екологічна діяльність під час індивідуальної та групової позакласної роботи, її форми та методика організації. Форми екологічної діяльності у процесі масової позакласної роботи з біології.

Змістовий модуль II. Позашкільна освіта – невід'ємна ланка єдиної освітньої траєкторії

Тема 6. Структура позашкільної освіти.

Позашкільна освіта – невід'ємний складник системи загальної середньої освіти. Багатофункціональність позашкільної освіти. Сучасна структура позашкільної. Напрями позашкільної освіти.

Мета навчання та виховання учнів у позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного спрямування. Еколого-натуралістичні центри та юннатівський рух в Україні. Мала академія наук України в системі позашкільної освіти.

Тема 7. Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування.

Форми організації позашкільної роботи учнями. Вікова та творча градація гуртків. Роз'яснення до наповнюваності гуртків. Структура навчального року.

Загальнопедагогічні масові форми організації позашкільної діяльності учнів: експерсії, гуртки, конференції, виставки, зльоти.

Особливості організації специфічних форм та загальна методика їх підготовки й проведення.

Тема 8. Зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування.

Зміст позашкільної еколого-натуралістичної роботи. Організація і напрями роботи учнівських природничих гуртків.

Дидактичні основи навчально-виховного процесу в гуртках. Типи занять у природничому гуртку. Структура занять у гуртку. Взаємозв'язок методів і прийомів на гурткових заняттях.

Методи і засоби позашкільної роботи в умовах еколого-натуралістичного центру «Станція юних натуралістів». Особистісно орієнтовані технології організації позашкільної діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

5.2. Тематика практичних занять

1. Форми і види позакласної роботи з біології в закладі загальної середньої освіти.
2. Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення.
3. Екскурсії і походи в природу.
4. Організація еколого-педагогічної діяльності у процесі позакласної роботи з біології.
5. Структура позашкільної освіти.
6. Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування.
7. Зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування.

5.3. Тематика лабораторних занять

1. Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення.
2. Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни:

№ з/п	Вид роботи	К-ть годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1	Опрацювання лекційного матеріалу	12		опорний конспект
2	Підготовка до семінарських занять	15		конспект, усна доповідь
3	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку	5		конспект, усна доповідь, тестові завдання, на платформі MOODL
4	Підготовка і написання рефератів (доповідей)	5		реферат (доповідь)
5	Підготовка презентацій	3		презентація
6	Участь у науково-дослідній роботі (написання тез, виступ з доповіддю на студентській конференції)	5		тези доповіді, сертифікат учасника конференції
7	Виконання творчого завдання	5		презентація результатів
8	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4		модульна контрольна робота
Всього:		54		

Тематика ІНДЗ

Підготувати та презентувати доповідь; Написати реферат та оформити згідно з вимогами до написання певного типу робіт (титульний аркуш, зміст, вступ, висновки та список літератури (мінімум 15 найменувань)) до теми за вибором:

1. Значення позакласної роботи з біології. Її форми та види.
2. Роль позакласної роботи в розвитку розумової діяльності учнів.
3. Організація індивідуальної позакласної роботи з біології.
4. Методика організації і проведення читацьких конференцій.
5. Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі.
6. Організація дослідницької роботи в освітній системі «Мала академія наук України».
7. Різноманітність натуралістичних гуртків.
8. Гуртки юних натуралістів по ботаніці.
9. Зоологічні гуртки юних натуралістів.
10. Тематичні заняття гуртків, пов'язані з дослідженнями і спостереженнями в кутку живої природи.
11. Характеристика групової форми позакласної роботи.
12. Види масової позакласної роботи з біології та її особливості.
13. Біологічні екскурсії.
14. Застосування матеріалів екскурсії у навчально-виховному процесі.
15. Структура та оформлення стінгазети з біології.
16. Організація еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи з учнями у позакласній роботі з біології.
17. Масові республіканські природоохоронні заходи.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та окрім завдання визначених до кожної теми передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем

Окрім цього, замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: усне опитування

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота (проводиться у тестовій формі).

Приклад тестового завдання:

Поняття «позакласна робота» М. Фіцула розкриває як здійснення

А) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи та закладу позашкільної освіти;

Б) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи та батьками учнів;

В) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи.

6.3. Форми підсумкового контролю: екзамен

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти і включає в себе:

- контроль засвоєння теоретичних знань (опитування на практичних заняттях);
- застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань (лабораторні заняття);
- контроль самостійної роботи студентів (виконання самостійних завдань, виконання ІНДЗ);
- виконання тестових завдань проміжного (модульного) контролю знань здобувачів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студентів відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС в ІДГУ» із урахуванням вагових коефіцієнтів:

http://idgu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/09/polozhennja_pro_porjadok_ocinjuvannja_rivnja_navchalnyh_dosjahren_zi_zminamy-vid-28.08.2020-protokol-1.pdf

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на практичних і лабораторних заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль)
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

Шкала та схема формування підсумкової оцінки Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою:

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
89-70	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на практичних заняттях, а також виконання індивідуальної та самостійної видів робіт оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

критерії оцінювання роботи на лабораторному занятті:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, неповна, повна.
2. Рівень самостійності здобувача вищої освіти: під керівництвом викладача; консультація викладача; самостійно.
3. Рівень освітньо-пізнавальної діяльності: репродуктивний; продуктивний; творчий.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Участь у науково-дослідній роботі (написання тез, виступ з доповіддю на студентській конференції)	5
Підготовка рефератів (доповідей)	5
Проходження онлайн-курсів на освітніх платформах (Prometheus, Всеосвіта).	5
Презентація результатів самостійного опрацювання проблемних питань	5
Виконання творчого завдання	5

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

- самостійність виконання завдання;
- правильність, точність, оптимальність реалізації поставленого завдання;
- завершеність завдання;
- вміння захищати результати проведеного дослідження;
- дотримання вимог академічної доброчесності.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль здійснюється в формі тестування на платформі MOODL. Максимальна кількість балів за відповідь на 1 тестове питання складає 1 бал.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем за потребою застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, слайдів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела:

1. Альба Г.В. Еколого-натуралістичні ігри / Г.В. Альба. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 48 с.
2. Біологічні олімпіади школярів : Навчально-методичний посібник / Л.С. Ващенко, О.В. Данилова, М.Ю. Макарчук, В.О. Мотузний. – К.: Генеза, 2002. 288 с.
3. Ващенко Л.С., Данилова О.В., Макарчик М.Ю., Мотузний В.О. Біологічні олімпіади школярів. – К.: Генеза, 2002. 288 с.
4. Вельдбрехт Д.О. Позакласні екологічні заходи / Д.О. Вельдбрехт , Н.Г. Токар. – Х.: Основа, 2003. 96 с.
5. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с.
6. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне : МEGУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с.
7. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с.
8. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с.
9. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с.
10. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с.

8.2. Допоміжні джерела:

1. Барна М.М., Барна Л.С., Яцук Г.Ф. Навчальні заняття з біології: можливі варіанти. Тернопіль : Астон, 2005. 140 с.
2. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с.
3. Екологічні стежки України. Живи, Земле! Методичні матеріали / За редакцією В.В. Вербицького. – К.: СМП «АВЕРС», 2003. 196 с.
4. Коцун Б.Б., Коцун Л.О. Основи позакласної роботи: робоча навчальна програма. Луцьк : «Вежа», 2002. 26 с.
5. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОПОПК, 2004. 46 с.
6. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.
7. Пустовіт Г.П. Соціалізація підлітків у процесі гурткової роботи у позашкільному навчальному закладі // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. – №3. – С. 36–44.
8. Руснак Т.М. Форми і методи екологічного виховання в школі. // Хімія. Біологія. – 2003. - № 28. – С. 1-25.
9. Шамрай С.М., Задорожний К.М. Біологічні експерименти в школі. Харків : Основа, 2003. 96 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія»; Вип. 12).
10. Тагліна Ю.С. Предметний тиждень біології в школі / Ю.С. Тагліна. - Х.: Видавнича група «Основа», 2004. 96 с.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття про позакласну роботу з біології.
2. Значення позакласної роботи з біології в освітньому процесі.
3. Форми позакласної роботи з біології.
4. Види позакласної роботи з біології.
5. Індивідуальна форма позакласної роботи з біології.
6. Епізодична групова позакласна робота з біології.
7. Гурток юннатів – основна форма позакласної роботи.
8. Взаємозв'язок форм і видів позакласної роботи.
9. Основні напрями позакласної роботи.
10. Індивідуальна позакласна робота з ботаніки.
11. Епізодична групова позакласна робота з ботаніки.
12. Гурткова робота з ботаніки.
13. Масова позакласна робота з ботаніки.
14. Індивідуальна позакласна робота з зоології.
15. Епізодична групова позакласна робота з зоології.
16. Гурткова робота з зоології.
17. Масова позакласна робота з зоології.
18. Індивідуальна позакласна робота з біології людини.
19. Епізодична групова позакласна робота з біології людини.
20. Гурткова робота з біології людини.
21. Масова позакласна робота з біології людини.
22. Позакласна робота з ботаніки.
23. Позакласна робота із зоології.
24. Позакласна робота з біології людини.
25. Планування роботи гуртка.
26. Організація роботи юннатів.

27. Вибір профілю гуртка.
28. Шкільні біологічні олімпіади.
29. Біологічні КВК.
30. Години цікавої біології.
31. Щоденник спостережень.
32. Куточок живої природи.
33. Фенологічні спостереження.
34. Науково-дослідна ділянка.
35. Написання рефератів.
36. Популяризація біологічної літератури.
37. Організація дослідів з живими організмами.
38. Збирання колекції на біологічну тематику.
39. Експерсії і походи в природу.
40. Біологічні ігри.
41. Сучасні погляди на позакласну роботу.
42. Форми організації гурткової роботи.
43. Тижні біології.
44. Біологічні вечори та свята.
45. Набір учнів у гурток.
46. Вивчення видового складу тварин своєї місцевості.
47. Самостійні спостереження учнів за рослинами.
48. Робота гуртка юних фізіологів.
49. Інноваційні технології у позакласній роботі з біології.
50. Структура позашкільної освіти.
51. Заклади позашкільної освіти природничого спрямування.
52. Форми організації позашкільної роботи з учнями.
53. Методика формування екологічних знань в процесі вивчення флори Придунав'я.
54. Методика організації та проведення заходу «Тиждень біології».
55. Методика організацій ботанічних експерсій.
56. Вікова та творча градація гуртків.
57. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти.
58. Принципи організації позаурочної та позашкільної роботи.
59. Загальнотеоретичні основи навчально-виховної діяльності у позашкільних закладах освіти.
60. Структура занять у гуртку.